

Handlingsplan för jämställdhet i Landstinget Blekinge 2018-2020

Landstinget Blekinge
Mars 2018

Ärendenr: 2018/00005
Dokumentnr: 2018/00005-1

Matheus Guerra, folkhälsstrateg
Avdelningen för kunskapsstöd
Utvecklingsenheten
Landstingsdirektörens stab

LANDSTINGET BLEKINGE

”Det övergripande målet föreslås vara att kvinnor och män skall ha samma makt att forma samhället och sina egna liv”.

Regeringens proposition 2005/06:155

”Kvinnors status i samhället har blivit den norm som mänsklighetens framsteg gentemot civilitet och fred kan mätas”.

Mahnaz Afkhami
Kvinnors rättigheter aktivist

Innehållsförteckning

1.	
Innehållsförteckning	3
1. Inledning och bakgrund	4
2. Relevanta begrepp i jämställdhetsarbetet	7
3. Mål för jämställdhetsarbetet	9
4. Uppföljning och revidering	19

1. Inledning och bakgrund

Jämställdhet innebär att kvinnor och män har samma makt att forma samhället och sina egna liv i alla sektorer i samhället, från högsta politiska nivå till minsta förening på hemmaplan. Riksdagen och regeringen kallar sin strategi för att uppnå de nationella jämställdhetspolitiska målen för jämställdhetsintegrering. Europarådets definition av jämställdhetsintegrering lyder:

Jämställdhetsintegrering innebär (om)organisering, förbättring, utveckling och utvärdering av beslutsprocesser, så att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet.

Arbetet med jämställdhet på regional och lokal nivå har ett stort demokratiskt värde och handlar i grunden om rättvisa. Du ska kunna förvänta dig lika stor del av de gemensamma resurserna i länet och lika stora möjligheter till inflytande, oavsett om du är kvinna eller man, flicka eller pojke.

En svårighet i jämställdhetsdiskussionerna vi samtidigt vill uppmärksamma är emellertid de personer som inte identifierar sig som det kön de har fötts till, kvinna eller man, kanske inte något av dem. De har givetvis samma rättigheter, men känner sig kanske inte adresserade av jämställdhetsintegreringen på samma villkor som övriga i befolkningen.

Landstinget Blekinge ansvarar främst för att säkra att invånarnas behov av hälso- och sjukvård tillgodoses. Att verka för en bättre och mer jämlik hälsa och att säkra att vården ges på lika villkor oavsett kön, ålder, social klass, etnicitet eller sexuell läggning är några av våra viktigaste målsättningar. Vi är dessutom en av länets största arbetsgivare med sina cirka 5 000 medarbetare, varav 79 procent är kvinnor och 21 procent är män, inom fler än 315 olika yrkeskategorier.

För att få stöd i vårt jämställdhets- och jämlikhetsarbete och för att markera hur viktigt vi tycker att det är har Landstinget Blekinge skrivit under den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå, CEMR-deklARATIONEN (Council of European Municipalities and Regions). DeklARATIONEN är ett verktyg för att integrera jämställdhetsperspektivet i politiskt beslutsfattande och praktisk verksamhet. Avsikten är att se till att diskrimineringslagstiftningen följs och att principer reglerade i internationella avtal omsätts i praktik på lokal och regional nivå. I samband med att en organisation ställer sig bakom deklARATIONENS intentioner åtar man sig inledningsvis att ta fram en handlingsplan för sitt jämställdhetsarbete.

1.1. Syfte

Handlingsplanens syfte är att konkretisera de åtgärder som Landstinget Blekinge behöver vidta för att genomföra åtaganden i den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå enligt CEMR-deklARATIONEN och att tydliggöra för landstingets verksamheter, de åtaganden som finns i deklARATIONEN.

Handlingsplanen ska, genom strategiska satsningar på regional nivå förbättra förutsättningarna för jämställdhet och jämlikhet i länet, samtidigt som det ska bidra till att även de internationella och nationella målen för jämställdhet uppnås.

Denna handlingsplan blir också ett verktyg för att rapportera till landstingsstyrelsen om nuläge, mål och kommande aktiviteter som är kopplade till deklARATIONENS innehåll. Även länsstyrelsens strategi för jämställdhetsintegrering ”Jämställt Blekinge 2018-2026” beaktas i vår handlingsplan.

Handlingsplanen bör revideras i samband med regionbildningen, så att den även omfattar jämställd regional tillväxt.

1.2. Agenda 2030

FN:s generalförsamling har antagit en ny hållbar utvecklingsagenda, Agenda 2030, som består av 17 utvecklingsmål och som började gälla den 1 januari 2016. Utvecklingsmålen handlar bland annat om att avskaffa fattigdom, säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande. Målen och delmålen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, sociala och miljömässiga¹. Bland de 17 målen finns ett som gäller jämställdhet, mål nummer 5: att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

Jämställdhet är ett mål i sig, men det är också en förutsättning för hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet uppnås när kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter, villkor och möjligheter samt makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Det handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället. Kvinnors och flickors generellt underordnade maktposition i förhållande till män och pojkar måste upphöra².

Alla former av våld mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som samhället i stort och utgör ett hinder för jämställdhet och utveckling. Sociala normer och sedvänjor som sanktionerar ojämställdhet och våld mot kvinnor och flickor måste förändras. Den ojämna fördelningen mellan kvinnor och män av det obetalda hem- och hushållsarbetet utgör ett stort hinder för kvinnors och flickors möjlighet att utbilda sig och delta på arbetsmarknaden och i samhället på samma villkor som pojkar och män.

Ett samhälles välstånd ökar då kvinnor och flickor kan bidra på lika villkor som män och pojkar genom sina resurser och kunskaper. Att tillvarata kvinnors förmågor och initiativkraft är en viktig drivkraft för utveckling. Fattigdomen minskar och ekonomisk produktivitet och tillväxt ökar när kvinnor deltar i ekonomin och på arbetsmarknaden, har tillgång till resurser och tillträde till fungerande marknader³.

Det är respektive regerings ansvar att se till att målen nås i det egna landet. Utvecklingen sker i samarbete och samförstånd med frivilligorganisationer, näringsliv, forskare och lokala myndigheter. Uppföljningen av arbetet görs såväl nationellt i respektive land som internationellt/globalt inom EU och FN.

1.3. CEMR- deklARATIONEN

Det är i vardagen som jämställdhet och ojämställdhet skapas. Genom sin närhet till invånarna kan kommuner, landsting och regioner direkt medverka till att beslut som främjar jämställdhet får effekt i människors vardag.

CEMR-deklARATIONEN riktar sig till Europas kommuner, landsting och regioner och är inte ett juridiskt bidande dokument⁴. Dessa inbjuds att underteckna deklARATIONEN och offentligt ta ställ-

¹ <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>

² <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/jamstalldhet/>

³ <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/jamstalldhet/>

⁴ <http://www.jamstall.nu/wp-content/uploads/2014/02/Handledning-f%C3%B6r-CEMR.pdf>

ning för principen att jämställdhet ska råda mellan kvinnor och män och att inom sina verksamhetsområden genomföra sina åtaganden enligt deklARATIONEN.

Sveriges Kommuner och Landsting har ställt sig bakom CEMR-deklARATIONEN och rekommenderar alla kommuner, landsting och regioner att underteckna den. Landstinget Blekinge tog den 24 februari 2014 beslut i fullmäktige om att underteckna CEMR-deklARATIONEN.

Vid undertecknandet åtar man sig att inom två år utarbeta och anta en handlingsplan. DeklARATIONEN och den handlingsplan som arbetas fram ska utgöra en viktig grund för vårt jämställdhetsarbete. DeklARATIONEN har sex principer:

1. Jämställdhet är en grundläggande rättighet.
2. För att jämställdhet ska garanteras måste flerfaldig diskriminering och andra missgynnanden bekämpas.
3. Ett representativt deltagande av kvinnor och män i beslutsprocessen är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle.
4. Att avskaffa stereotypa uppfattningar om kön är avgörande för att uppnå jämställdhet.
5. Jämställdhetsintegrering av alla kommunens/regionens verksamheter är nödvändiga för att främja jämställdhet.
6. Att handlingsplaner och program har tillräcklig finansiering är nödvändigt för att jämställdhetsarbetet ska nå framgång.

CEMR-deklARATIONEN är ett verktyg för kommuner, landsting och regioner att integrera jämställdhetsperspektivet i det politiska beslutsfattandet och i den praktiska verksamheten. DeklARATIONEN omfattar alla aspekter av verksamheten, det vill säga såväl det politiska arbetet som arbetsgivarfrågor och servicen till invånarna⁵.

⁵ <http://webbutik.skl.se/sv/artiklar/den-europeiska-deklARATIONEN-for-jamstallldhet-mellan-kvinnor-och-man-pa-lokal-och-regional-niva.html>

2. Relevanta begrepp i jämställhetsarbetet

2.1. Intersektionalitet

Intersektionalitet är ett analysverktyg som används för att påvisa hur olika maktordningar hänger samman och påverkar/påverkas av varandra. En intersektionell analys kan exempelvis påvisa på vilket sätt en persons makt påverkas av det kön den har, sin ålder och eventuellt funktionshinder. Ett intersektionellt perspektiv kan hjälpa till att synliggöra hur olika maktordningar samspelar.

Ordet intersektionalitet kommer från engelskans ”intersection” och betyder vägkorsning eller skärning. Det används för att beteckna hur olika maktordningar och diskrimineringsgrunder påverkar och ibland förstärker varandra, en enskild maktordning kan inte förstås oberoende av andra. Utförandet av en intersektionell analys förutsätter dock inte att samtliga maktordningar lyfts, man kan istället välja ut relevanta kategorier för den aktuella analysen.

Intersektionalitet kan användas som analysredskap även inom andra områden. Den kan exempelvis synliggöra hur särskilda satsningar på vissa målgrupper i samhället, såsom nyanlända, lågutbildade eller personer med funktionsnedsättning, inte tar hänsyn till att personer kan tillhöra flera målgrupper samtidigt och ha behov som kräver en kombinerad insats. Intersektionalitet kan alltså vara ett verktyg för att skapa anpassade insatser och därmed nå önskade resultat.

När vi jobbar med jämställdhet är det viktigt att i både teori och praktik ha intersektionalitet i åtanke eftersom det synliggör att vare sig gruppen kvinnor eller gruppen män är enhetlig och att det dessutom finns personer som inte definierar sig inom dessa kön. Grupper som alla män eller alla kvinnor, har till exempel inte samma livserfarenheter eller levnadsvillkor. Utgångspunkten för jämställdhetsarbetet bör därför vara ”alltid kön, men inte bara kön” – det vill säga att inte analysera kön separat från andra kategorier⁶.

2.2. Jämställdhet och Jämlikhet

I engelskan används uttryck som ”gender equality” och ”equality between women and men” för att beteckna jämlikhet mellan könen. Svenskan har ett eget ord som avser jämlikhet mellan kvinnor och män; ordet jämställdhet. Jämställdhet förväxlas ibland med jämlikhet. Jämlikhet är dock ett bredare begrepp som handlar om lika villkor, möjligheter och rättigheter då det gäller exempelvis social klass, etnicitet, sexuell läggning och kön. Jämställdhet är en av de viktigaste jämlikhetsfrågorna.

Fortsättningsvis i denna handlingsplan används företrädesvis endast ordet jämställdhet och syftar då på jämlikhet mellan kvinnor och män. Jämställdhet har både en kvantitativ och en kvalitativ aspekt. Kvantitativ jämställdhet innebär en jämn fördelning mellan kvinnor och män. Jämn könsfördelning i en grupp är när andelen kvinnor respektive män är mellan 40 och 60 procent. Om något av könen i en grupp överstiger 60 procent betraktas gruppen som kvinno- eller mansdominerad. En jämn könsfördelning är dock inte tillräcklig för att säkerställa jämställdhet. Det krävs också en kvalitativ jämställdhet - att både kvinnors och mäns kunskaper, erfarenheter och livsvillkor synliggörs och beaktas⁷.

⁶ <http://www.jamstall.nu/fakta/intersektionalitet/>

⁷ <http://jamstallhet.nu/>

2.3. Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering är en strategi som regeringen introducerat för att uppnå de nationella jämställdhetspolitiska målen. Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska ingå i all politik som påverkar människors villkor, så att alla kvinnor och män, flickor och pojkar kan leva jämställda liv.

Strategin har vuxit fram för att motverka tendensen till att jämställdhetsfrågorna åsidosätts i relation till andra politiska frågor och verksamheter. Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska prägla beslut inom alla politiska områden. Det måste integreras i ordinarie verksamhet, eftersom såväl ojämställdhet som jämställdhet skapas där besluten fattas och resurserna fördelas. Vid planering, beslut och genomförande på alla nivåer och inom alla samhällsområden ska jämställdhetsperspektivet finnas närvarande. Att använda jämställdhetsintegrering som strategi är en viktig prioritering inom jämställdhetspolitiken⁸.

2.4. Gender budgeting

Gender budgeting är en etablerad metod för att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen i ett samhällsekonomiskt perspektiv, med fokus på resursfördelning i offentliga budgetar. Syftet är att uppnå en jämn fördelning av resurser mellan kvinnor och män. Genom gender budgeting analyseras resursfördelning utifrån ett genusperspektiv och vi får kunskap om hur resurserna är fördelade mellan kvinnor och män och vilka effekter resursfördelningen får. Gender budgeting definieras enligt Europaparlamentet:

”Gender budgeting är tillämpning av principen om jämställdhetsintegrering i budgetförandet. Detta innebär en utvärdering av budgetpolitikens genuseffekter och en integrering av genusperspektivet på alla nivåer i budgetförandet, samt en restrukturering av inkomster och utgifter för att främja jämställdheten⁹.”

Människorna bakom siffrorna i en budget synliggörs. Metoden har främst använts för att analysera hur offentliga resurser används ur ett genus- och jämställdhetsperspektiv med syfte att förhindra att offentliga medel fördelas på ett vis som är orättvist och diskriminerande för att i stället uppnå en mer rättvis fördelning av resurser mellan könen. Kunskap och medvetenhet om budgetens könsmissiga effekter synliggör om resurser måste omdirigeras för att skapa en jämnare och rättvisare fördelning. Fokus ligger således på resursfördelningen och inte på att de samlade budgetbeloppen måste ändras.

Utifrån Europaparlamentets definition av gender budgeting innefattar metoden tre delar:

- Utvärdering av budgetens effekter ur ett genusperspektiv.
- Integrering av ett genusperspektiv på alla nivåer i budgetförandet.
- En restrukturering, dvs. en förändring av inkomster och utgifter för att främja jämställdhet.

Genom att integrera könsperspektivet under varje område kan jämställdhetsarbetet på ett tydligt sätt följas upp, redovisas och utvärderas. I ett längre perspektiv möjliggör det en analys på vad resursfördelningen får för effekter i samhället och i kvinnors och mäns liv i stort¹⁰.

⁸ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/kommittedirektiv/jamstalldhetsintegrering-i-den-statliga_GTB17

⁹ <http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/committees/femm/20030519/495333EN.pdf>

¹⁰ <http://www.jamstall.nu/wp-content/uploads/2014/02/Gender-Budgeting-en-checklista.pdf>

3. Mål för jämställdhetsarbetet

3.1. Nationella mål fastställda av Regeringen

Jämställdhet har varit ett eget politikområde sedan 1972, då under ledning av Olof Palme. Sedan 1994 har svensk jämställdhetspolitik haft ett tydligt (feministiskt) maktperspektiv.

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Målet antogs i bred politisk enighet 2006 utifrån propositionen ”Makt att forma samhället och sitt eget liv – nya mål i jämställdhetspolitiken (prop. 2005/06:155)”. Till det jämställdhetspolitiska målet finns sex delmål, här presenterade i en förkortad version:

1. En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattande i samhällets alla sektorer.
2. Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
3. Jämställd utbildning. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.
4. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
5. Jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
6. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet¹¹.

3.2. Regionala mål fastställda av Länsstyrelsen

Länsstyrelserna är regeringens och riksdagens filialkontor i länen med uppgift att stödja kommuner, statliga verksamheter och andra regionala aktörer i arbetet med att göra sina verksamheter jämställda.

Länsstyrelsens strategi för jämställdhetsintegrering i Blekinge län ”Jämställt Blekinge 2018-2026” är framtagen på uppdrag av regeringen för att bidra till att de nationella jämställdhetsmålen uppfylls. I Blekinge ska detta ske genom att:

- Anpassa, konkretisera och implementera nationella jämställdhetspolitiska mål utifrån de regionala förutsättningar som finns.
- Fördjupa samverkan mellan centrala aktörer och förtydliga den roll- och ansvarsfördelning som behövs för att lyckas.
- Förbättra förutsättningarna för uppföljning och utvärdering av den nationella jämställdhetspolitiken på regional nivå.

Målgruppen för länsstyrelsens strategiarbete är framförallt offentliga funktioner som kommun, landsting och statlig verksamhet, men även civilsamhälle, organisationer och näringsliv.

Länsstyrelsens jämställdhetsstrategi 2018-2026 kommer att konkretiseras ytterligare via ett flertal handlingsplaner baserade på följande temaområden:

- Makt, inflytande och ekonomisk jämställdhet.
- Makt, utbildning och hälsa.

¹¹ <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstalldhet/mal-for-jamstalldhet/>

- Makt och mäns våld mot kvinnor.

I detta arbete välkomnas medverkan från både offentliga institutioner som kommuner, landsting och statliga verksamheter, och civilsamhället, organisationer och näringsliv.

3.3. Landstingets prioriteringar, mål och val av CEMR-artiklar

Landstinget som jämställd organisation ger invånarna i Blekinge möjlighet till:

- Likvärdig och jämställd vård och bemötande.
- Rättvis fördelning av resurser.
- Kunskap om kvinnors och mäns behov, intressen och livsvillkor.
- Likvärdiga möjligheter att nyttja och påverka verksamheten.

Det betyder även att:

- Beslut om prioriteringar har genomgått genuskonsekvensanalys.
- Styr- och ledningssystem utvecklas, bland annat med fokus på jämställdhet.
- Fortlöpande insatser görs för att bryta traditionella könsmönster i hela landstinget.

Landstinget har för avsikt att implementera de nationella jämställdhetspolitiska målen på en regional och lokal nivå med stöd av CEMR-deklarationens intentioner. När landstingsfullmäktige beslutade om ett undertecknande av CEMR-deklarationen, anslöt man sig till deklarationens principer om jämställdhet och förband sig därmed att verka för att uppnå dem. Eftersom förutsättningarna skiljer sig åt mellan länderna i EU i dessa avseenden, är det varken rimligt eller nödvändigt att beakta alla artiklarna eller alla formuleringar i dessa, när Landstinget Blekinge skall ta fram en handlingsplan.

Det finns 30 artiklar som fungerar som ett stöd för hur man går från ord till handling. Landstinget Blekinge väljer att lyfta fram följande fem artiklar i sin handlingsplan för 2018-2020:

- Artikel 2: Politisk representation
- Artikel 5: Arbeta med samarbetspartner för att främja jämställdhet
- Artikel 11: Arbetsgivarrollen
- Artikel 14: Hälsa
- Artikel 22: Könrelaterat våld

3.3.1. Artikel 2: Politisk representation

Artikeln innehåller:

1. Undertecknaren erkänner kvinnors och mäns lika rätt att rösta, att kandidera för och att inneha förtroendeuppdrag.
2. Undertecknaren erkänner kvinnors och mäns lika rätt att medverka vid utformningen och genomförandet av politiska åtgärder, inneha offentliga befattningar och utöva alla offentliga funktioner på alla politiska nivåer.
3. Undertecknaren erkänner principen om en representativ könsfördelning i alla folkvalda och offentliga beslutande organ.
4. Undertecknaren förbinder sig att vidta alla rimliga åtgärder till stöd för de rättigheter och principer som nämnts ovan, inklusive att:
 - a. uppmuntra kvinnor att skriva in sig i röstlängden, utöva sin rösträtt och kandidera för offentliga befattningar
 - b. uppmuntra politiska partier och grupper att anta och genomföra principen om en representativ fördelning mellan kvinnor och män
 - c. i detta syfte uppmuntra politiska partier och grupper att vidta alla lagliga åtgärder, inklusive att där det är lämpligt införa kvotering, för att öka antalet kvinnor som utses till kandidater och senare väljs
 - d. fastställa egna rutiner och uppförandenormer för att undvika att potentiella kandidater och folkvalda avskräcks av stereotypa beteenden, språkbruk eller trakasserier
 - e. vidta åtgärder för att göra det möjligt för folkvalda att förena privatlivet med yrkeslivet och offentliga uppdrag, till exempel genom att se till att tidsscheman, arbetsmetoder och tillgången till omsorg om anhöriga anpassas så att alla folkvalda kan delta fullt ut.
5. Undertecknaren förbinder sig att främja och tillämpa principen om en balanserad könsfördelning i de egna beslutande och rådgivande organen och i samband med utnämningar till befattningar i externa organ. Om fördelningen mellan kvinnor och män hos undertecknaren för närvarande inte är balanserad, ska undertecknaren dock tillämpa bestämmelsen ovan på ett sätt som inte är mindre gynnsamt för minoritetskönet än den nuvarande fördelningen.
6. Vidare åtar sig undertecknaren att se till att ingen offentlig eller politisk befattning som tillsätts genom utnämning eller val vare sig i princip eller i praktiken förbehålls det ena eller andra könet eller anses mer normal för det ena könet än det andra på grund av stereotypa attityder.

De inledande artiklarna behandlar huvudsakligen den politiska sfärens villkor och förutsättningar att verka politiskt, liksom det uppdrag som mer exklusivt åvilar de förtroendevalda, i och med att man undertecknat deklARATIONEN.

Landstinget Blekinges mål enligt artikel 2

Landstinget Blekinge har en önskan att eftersträva en jämställd fördelning mellan kvinnor och män i sina politiska organ. Nomineringen till de politiska organen i landstinget är emellertid en fråga som ägs av respektive politiskt parti. Det är först när alla partier nominerat sina kandidater som en helhet av fördelningen mellan män och kvinnor framträder. Ett mål landstinget eftersträvar är att:

- de politiska organen speglar sammansättningen av män och kvinnor i befolkningen i länet, d.v.s. helst 50/50, men inte mer avvikande än 40/60.

De politiska partierna uppmanas att i gemensam dialog bidra till att målet uppfylls i möjligaste mån.

Landstinget Blekinges åtgärder för 2018

- En kartläggning genomförs under 2018 för att se hur sammansättningen ser ut i de politiska organen i relation till sammansättningen hos befolkning i länet.

3.3.2. Artikel 5: Arbeta med samarbetspartner för att främja jämställdhet

Artikeln innehåller:

1. Undertecknaren förbinder sig att samarbeta med alla sina samarbetspartners, såväl organisationer inom den offentliga och privata sektorn som civila samhällsorganisationer, för att främja ökad jämställdhet på alla områden inom regionen. Undertecknaren ska särskilt sträva efter att samarbeta med arbetsmarknadens parter i detta syfte.
2. Undertecknaren ska samråda med sina samarbetsorganisationer, inklusive arbetsmarknadens parter, när det gäller utveckling och översyn av regionens handlingsplan för jämställdhet och andra viktiga frågor med anknytning till jämställdhet.

Landstinget Blekinges mål enligt artikel 5

Landstinget Blekinge samverkar med många aktörer på både nationell, regional och lokal nivå för att klara sitt uppdrag och arbeta enligt gällande lagstiftning. Lagstiftningen har också skärpts inom ett flertal områden, vilket ställer än högre krav på god samverkan. Alla kommuner, landstinget och regionen har tillsammans kommit överens om att inrätta ett politiskt samverkansråd, vilket kommer att vara avgörande för många samverkansfrågor, däribland jämställdhetsarbetet.

Landstinget har dessutom haft samråd med länsstyrelsen i samband med framtagandet av denna handlingsplan, för att säkra att landstinget möter upp mot länsstyrelsens jämställdhetsstrategi.

Landstinget satsar på en kvalitetsutveckling av sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen. Rehabkoordinatorn har en viktig roll i detta arbete, framför allt i att stötta patienten till återgång i arbete. Rehabkoordinatorn samordnar och samverkar med andra berörda aktörer, både internt i landstinget och med patientens arbetsgivare. Socialstyrelsen har nyligen tagit beslut om en särskild kod för rehabkoordinering, så att kontakter med arbetsgivare ska kunna dokumenteras i journalen (koderna XS005 respektive QR002). Ett utvecklingsarbete kommer därför att initieras för att implementera dessa koder i landstingets vårdverksamheter.

Landstingets mål för kommande period är därför:

- Landstinget Blekinge ska, i samverkan med kommunerna, under 2018 etablera det läns-gemensamma politiska samverkansråd som enhälligt beslutats av landsting och länets kommuner.
- Landstinget Blekinge ska, från och med 2019, börja KVA-koda sin samverkan med berörda parter för att kunna följa upp att samverkan sker runt de patienter som ordinerats sjukskrivning.

Landstinget Blekinges åtgärder för 2018

- Landstinget Blekinge fortsätter att delta på Länsstyrelsens möten och rådslag där genomförandet av länets jämställdhetsstrategi följs upp inom olika områden.

- Landstinget Blekinge fortsätter att delta i de länsgemensamma forumen för en bättre och mer jämlik folkhälsa i länet.
- Landstinget Blekinge fortsätter att delta i ledningssamverkan vård och omsorg (LSVO) för att främja samverkan inom överenskomna verksamhetsområden.
- Landstingets rehabkoordinatorer har uppdraget att arbeta med rehabkoordinering och intern samverkan inom hälso- och sjukvården samt extern samverkan gentemot arbetsgivare, Försäkringskassa, arbetsförmedling och socialtjänst. De utgör en viktig länk i implementeringen av KVÅ-koder för sjukskrivningsarbetet.
- Landstinget Blekinge fortsätter att samordna och vidareutveckla samarbetet med kommunernas elevhälsor i länet för tidiga hälsofrämjande och förebyggande insatser för barn och unga.

3.3.3. Artikel 11: Arbetsgivarrollen

Artikeln innehåller:

1. I sin roll som arbetsgivare erkänner undertecknaren rätten till jämställdhet mellan kvinnor och män när det gäller alla aspekter av anställning, inklusive arbetsorganisation och arbetsvillkor.
2. Undertecknaren erkänner medarbetarnas rätt att förena yrkesliv med samhällsliv och privatliv och rätten till värdighet och säkerhet på arbetsplatsen.
3. Undertecknaren förbinder sig att vidta alla rimliga åtgärder, inklusive aktiva åtgärder, inom ramen för sin rättsliga befogenhet, till stöd för ovan nämnda rättigheter.
4. De åtgärder som avses i punkt 3 omfattar bland annat följande:
 - a. Göra en översyn av relevanta policys och rutiner som har att göra med anställning inom organisationen och att inom en rimlig tidsperiod utveckla och implementera arbetsgivar delen av organisationens handlingsplan för jämställdhet i syfte att motverka ojämställdhet, med avseende på bland annat
 - lika lön, inklusive lika lön för likvärdigt arbete rutiner för översyn av löner, löneförmåner, lönesystem och pensioner
 - åtgärder för att säkerställa att det finns ett rättvist, tydligt och öppet system för befordran och karriärutveckling
 - åtgärder för att säkerställa en balanserad fördelning mellan kvinnor och män på alla nivåer och särskilt för att rätta till eventuella obalanser på högre chefsnivåer
 - åtgärder för att komma till rätta med könsbaserad arbetssegrering och för att uppmuntra de anställda att pröva på otraditionella yrken
 - åtgärder för att säkerställa att det finns rättvisa rekryteringsrutiner
 - åtgärder för att säkerställa skäliga, sunda och säkra arbetsförhållanden
 - rutiner för samråd med de anställda och deras fackföreningar för att säkerställa att det finns en balanserad fördelning mellan kvinnor och män i varje samråds- eller förhandlingsorgan.
 - b. Bekämpa sexuella trakasserier på arbetsplatsen genom att tydligt klargöra att ett sådant beteende är oacceptabelt, att stödja dem som utsatts, att införa och tillämpa en klar och tydlig policy gentemot förövarna och sprida kunskap om denna fråga

- c. Sträva efter att arbetsstyrkan på alla nivåer inom organisationen speglar den sociala, ekonomiska och kulturella mångfalden bland kommunens/regionens invånare.
- d. Underlätta för de anställda att förena yrkesliv med privatliv och samhällsliv genom att införa bestämmelser som, i förekommande fall, tillåter anpassning av medarbetarnas arbetstid och stödåtgärder för deras anhöriga.

Landstinget Blekinges mål enligt artikel 11

- I Landstinget Blekinges likabehandlingsplan ska formuleras jämställdhetsmål inom områdena arbetsförhållanden, föräldraskap, trakasserier och repressalier, kompetensutveckling och rekrytering samt lön.
- Medarbetare och chefer ska ha kunskap, förståelse och insikt om lika rättigheter och möjligheter i arbetslivet.
- Ingen medarbetare ska behöva känna sig diskriminerad, kränkt eller trakasserad och repressalier ska inte förekomma. Om det ändå inträffar ska åtgärder vidtas skyndsamt.
- Osakliga löneskillnader ska inte förekomma.

Landstinget Blekinges åtgärder för 2018

- Landstinget Blekinge ska undersöka om det finns risker för diskriminering, analysera varför det finns risker och vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas.
- Uppdatera och utveckla styrdokument och rutiner, utbildningsmaterial och utbildningsaktiviteter i syfte att såväl öka kunskapsnivå, som att skapa förutsättningar för landstinget att arbeta med jämställdhetsintegrering.
- Öka kunskapen om, samt fortsätta implementering av, rutiner och styrdokument som anger mål och åtgärder för att förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling. Medarbetare ska få information om vart de ska vända sig för stöd och åtgärder om de upplever sig drabbade och chefer ska erhålla kunskaper och utveckla färdigheter såväl i att arbeta förebyggande som i att utreda och vidta åtgärder.
- Fortsätta arbetet med lönekartläggning och utveckla handlingsplan för jämställda löner.

3.3.4. Artikel 14: Hälsa

Artikelns innehåll:

1. Undertecknaren erkänner allas rätt till god fysisk och mental hälsa och slår fast att tillgång till högkvalitativ hälso- och sjukvård och förebyggande hälsovård för kvinnor och män är en förutsättning för förverkligandet av denna rättighet.
2. Undertecknaren är medveten om att hälso- och sjukvården måste ta hänsyn till kvinnors och mäns behov för att säkerställa att de har lika möjligheter till god hälsa. Undertecknaren inser också att dessa behov inte endast beror på biologiska skillnader, utan också på skillnader i livs- och arbetsvillkor och på stereotypa attityder och antaganden.
3. Undertecknaren förbinder sig att göra allt som rimligen kan göras, inom ramen för sina ansvarsområden, för att verka för och säkerställa att invånarna har högsta möjliga hälso-

nivå. Undertecknaren förbinder sig att i detta syfte när det är lämpligt vidta eller främja följande åtgärder:

- a. Tillämpa ett genusperspektiv på planeringen, finansieringen och tillhandahållandet av hälso- och sjukvårdstjänster.
- b. Se till att det i samband med friskvårdsaktiviteter inklusive aktiviteter som syftar till att stimulera sunda matvanor och betona vikten av motion, tas hänsyn till kvinnors och mäns olika behov och attityder.
- c. Se till att hälso- och sjukvårdspersonal är medveten om hur kön påverkar hälso- och sjukvården och att de tar hänsyn till kvinnors och mäns olika erfarenheter av sådan vård.
- d. Se till att kvinnor och män har tillgång till korrekt hälsoinformation.

Artikel 14 är den mest centrala för Landstinget Blekinge, eftersom hälso- och sjukvård, oavsett hur man mäter, utgör den absolut dominerande delen av organisationens verksamhet.

Landstinget Blekinges mål enligt artikel 14

I Blekinge län följer vi befolkningens självupplevda hälsa med hjälp av den nationella befolkningsenkäten Hälsa på lika villkor. Den mäts vart fjärde år. Vid den senaste mätningen år 2014 kunde vi konstatera att våra invånare mår något sämre än riket, 71,4 % av Blekingeborna uppgav att de upplevde sin hälsa som god eller mycket god. Det som var mest iögonfallande var den stora skillnaden mellan män och kvinnor i vårt län, där 66,7 % av kvinnorna respektive 75,9 % av männen uppgav sig ha en god självupplevd hälsa, nästan 10 procentenheters skillnad. Nästkommande mätningar sker 2018 respektive 2022. Detta är ett angeläget område att förbättra.

Studier visar att hälso- och sjukvården ibland bemöter och behandlar kvinnor och män olika på osaklig grund. För att förbättra landstingets systematik att rätta till sådana osakliga skillnader är det viktigt att verksamheterna könsuppdelar sin verksamhetsstatistik och analyserar eventuella könsskillnader avseende bl.a. väntetider, diagnosticering, vård, läkemedel, sjukskrivning och rehabilitering m.m. Utifrån eventuella osakliga skillnader ska åtgärder vidtas och följas upp.

Landstinget Blekinge har en nollvision där skillnader mellan män och kvinnor avseende hälsa och upplevt bemötande i vården inte längre ska förekomma. Ett ledarskap som sätter fokus på, styr mot och efterfrågar resultat som syftar till minskade skillnader är viktigt. Målen under artikel 14 adresserar även artiklarna 7 (god förvaltning och samråd), 9 (jämförbarhetsanalyser) och 10 (flerfaldig diskriminering eller missgynnanden) i CEMR-deklarationen. Landstingets mål för aktuell period är att:

- invånarnas självupplevda allmänna hälsa ska förbättras, framför allt kvinnornas så att skillnaderna mellan män och kvinnors självupplevda hälsa minskar
- könsskillnader i verksamhetsstatistik ska analyseras och kommenteras och vid omotiverade skillnader ska åtgärder vidtas
- det patientupplevda bemötandet i vården ska förbättras och skillnaderna mellan mäns och kvinnors upplevelse ska minska.

Landstinget Blekinges åtgärder för 2018

- I patientmöten ta upp samtal om hälsa och levnadsvanor och dokumentera enligt framtaget vårdprogram.

- Samtliga sjukskrivande enheter arbetar i enlighet med ledningssystemet för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen som även beaktar skillnader mellan kön.
- Varje verksamhet där nationella patientenkäten mäts ska analysera nuläge och sätta mål för 2020.
- En långsiktig landstingsövergripande handlingsplan för bättre bemötande i hälso- och sjukvården utifrån mänskliga rättigheter ska arbetas fram under 2018, som ett led i strävan mot en mer personcentrerad vård. Utbildningsinsatser för att höja kompetens och medvetenhet ska genomföras på lång sikt.

3.3.5. Artikel 22: Könrelaterat våld

Artikeln innehåller:

1. Undertecknaren är medveten om att könrelaterat våld, som drabbar kvinnor oproportionerligt hårt, är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot människors värdighet och fysiska och emotionella integritet.
2. Undertecknaren är medveten om att könrelaterat våld uppstår på grund av förövarens uppfattning, mot bakgrund av ett ojämnt maktförhållande, att det ena könet är överlägset det andra.
3. Undertecknaren förbinder sig därför att införa och stärka program och insatser mot könrelaterat våld, inklusive att:
 - a. Inrätta eller stödja särskilda stödstrukturer för offren
 - b. Informera allmänheten, på de i området vanligast förekommande språken, om den hjälp som finns att få på området
 - c. Se till att specialistteam får utbildning i att identifiera och stödja offren
 - d. Se till att de berörda myndigheterna, till exempel polisen, hälso- och Sjukvårdsmyndigheterna och boenderelaterade myndigheter, är effektivt samordnade
 - e. Främja upplysningskampanjer och utbildningsprogram riktade till potentiella och verkliga offer och förövare.

Att mäns våld mot kvinnor måste upphöra, är ett av den nationella jämställdhetspolitikens delmål. Regionalt har det bedrivits ett arbete inom detta område i ett flertal år. Länsstyrelsen, länets kommuner och organisationer har under åren samverkat med landstinget.

Landstinget Blekinges mål enligt artikel 22

Landstinget har en intern arbetsgrupp som verkar för ökade kunskaper i de egna verksamheterna om våld i nära relation. Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem, där landstinget spelar en viktig roll för att identifiera tidiga tecken och våga fråga efter. Viktigt att tillägga att våld i nära relation också kan förekomma i samkönade relationer eller där kvinnor utövar våld mot män. Psykisk misshandel ska heller inte förglömmas och förekommer ofta parallellt med den fysiska.

Landstinget strävar efter att ständigt effektivisera arbetet mot våld i nära relation och sexuella övergrepp genom fortsatt samordning, dels inom landstinget, dels inom länet. Inom landstinget genom att säkra att alla förvaltningar samt folkhögskolan och hjälpmedelscenter är representerade i landstingets arbetsgrupp mot våld i nära relation. I länet genom landstingets medverkan i länsstyrelsens samverkansgrupp.

Landstingets mål för perioden är:

- Att verka för ökad medvetenhet och kunskap hos landstingets medarbetare för att kunna identifiera våld i nära relationer. Ett viktigt steg är att i högre utsträckning ställa frågan om våld i nära relation i patientmötet och dokumentera enligt KVÅ-koderna *O347A våld i nära relation gravida* och *Z917 könstymning* samt sökorden *hot, kränkning och våld*. Dessa ska därför öka i omfattning.

Landstingets Blekinges åtgärder för 2018

- Fortsatt arbete utifrån riktlinjer och handlingsplan gällande våld i nära relation och sexuella övergrepp som riktar sig mot omhändertagande av vuxna. Landstingets arbetsgrupp mot våld i nära relation följer upp och tar fram uppdrag, handlingsplan samt riktlinjer inför nästkommande års arbete mot våld i nära relation.

- Fortsatta insatser för minderåriga som upplever våld i familjen eller sexuella övergrepp utifrån landstingsövergripande handlingsplan för barn som far illa.
- Fortsatta insatser för att stärka, upprätthålla och sprida kunskap hos landstingets medarbetare om hur man på bästa sätt kan omhänderta kvinnor som utsatts för våld i nära relationer eller sexuella övergrepp.
- Aktivt söka samverkan och samarbetsformer med andra samhällsaktörer, såsom Länsstyrelsen, länets kommuner, andra landsting och frivilligorganisationer etc.
- Aktivt samverka med nationella aktörer kring våld i nära relation och sexuella övergrepp.

4. Uppföljning och revidering

Genom sin omfattande verksamhet kan Landstinget Blekinge vara med och främja jämställdheten för hela länets befolkning. Att arbeta för jämställdhet mellan könen är att verka för goda livsvillkor för länets invånare.

Det kan vara svårt att upptäcka brist på jämställdhet och svårt att veta hur detta kan mätas och förstås. Jämställdhetsarbetet handlar både om sociala relationer och om perspektiv på de olika situationer och verksamheter som människor deltar i. Det handlar om de föreställningar vi är bärare av, om kommunikation, om jämställdhet som kunskap i sig och om jämställdhetsperspektiv på samhällets sektorer.

I den årliga verksamhetsplanen ska jämställdhetsarbete ingå som en del av planeringen. I den årliga verksamhetsberättelsen ska uppföljning av jämställdhetsarbetet göras för att kontinuerligt kunna revidera jämställdhetsarbetet vid behov. Därför ska alla verksamheter fastställa mätbara mål, både för anställda och för patienter, d.v.s. jämställdhetsperspektivet ska omfatta hela verksamheten.

En viktig del av detta är att det finns könsuppdelad statistik för de olika verksamheterna. Detta innebär att statistiken ska vara insamlad och presenterad efter kön samt analyserad utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Ett exempel är att könsuppdelad statistik ska föras över den vård som flickor och pojkar, kvinnor och män får, för att synliggöra eventuella könsskillnader i fördelning av vårdresurser.

Behovsundersökningar ska genomföras och redovisas könsuppdelat på ett sådant sätt att de speglar de faktiska behoven för flickor och pojkar, kvinnor och män. Baserat på behovsundersökningarna ska uppföljningar göras som redovisar vilka åtgärder som vidtagits för att utjämna ojämlikhet mellan könen, i de fall det behövts, samt vilka effekter åtgärderna haft. Av behovsundersökningarna ska framgå om resurserna är rättvist fördelade mellan könen, om alla har samma möjlighet att få tillgång till och ta del av verksamheten, samt om alla får samma kvalitet vad gäller service och tjänster.

Det är också viktigt att kvalitativa undersökningar löpande genomförs av de aspekter av jämställdhet som inte är statistiskt analyserbara. Exempel på detta är upplevelser av bemötande i vården, tillgänglighet till vård och service, upplevelse av kränkning osv. Här är medarbetarenkäterna, som speglar medarbetarnas upplevelser och erfarenheter, också en viktig källa till förbättringar.